

RENAIXEMENT

ADHERIT A LA UNIO CATALANISTA

SURT ELS DIJOUS

VOLÉM

La llengua catalana ab caràcter oficial per totes nostres relacions inclús ab el Poder Central.

Corts Catalanes, per estatuir la llegislació civil y per el règim intern de la Nacionalitat Catalana y pera ser arbitres de nostra administració.

Que siguin catalans quants a Catalunya desempenyin càrrecs públics.

Fixar contribucions é impostos per contribuir als gastos generals del Estat en la proporció que correspongui a Catalunya.

Supressió de quintes o lleves y facultat de poder contribuir a la formació del exèrcit del Estat Espanyol per medi de voluntaris ó diners.

Essent Nacionalista l'acció que al nostre poble realisa la Unió Catalanista, tenen el dret y 'l dever de cooperarhi tots els catalans moguts per les aspiracions del nacionalisme català, qualsevulga que siga llur pensar y sentir en matèries **religioses, polítiques o socials**.

SUMARI

La raó del nostre Nacionalisme, per *E. Roig y Trius*.—Esguards, per *Jranc*.—Englantines: Guanta, per *A. Bori y Fontestà*.—Qüestions socials, per *R. Casals y Peypoch*.—Amor, per *Emili Graells Castells*.—Cròniques d'art, per *Jaume Andreu*.—Música, per *C. Batlle*.—Mitjdia, per *Lluís Puig y Puig*.—Teatres, per *Eryt*.—Vida cultural: Conferència del Dr. Martí y Julià.—Unió Catalanista: secció oficial.—Garbellant.—Noves.—Acció Catalanista: Inaugural del «Grup Catalanista» de Tarrassa.

La raó del nostre Nacionalisme

Si 'ls que sentim en tota la seva extensió la raó indestructible que vivifica 'ls problemes nacionalistes dels pobles, no fossim prou educats en el sentiment intrinsec de les nostres idees fonamentals, hauríem necessàriament de renegar en part de nostres radicalismes nacionalistes, davant l'immensa força dels no evolutius, dels eternament refractaris a actuacions productores, en definitiva, d'una humana Llibertat, ja compregui aquesta l'independència total del individu, ja sigui ella extensiva a la màxima llibertat d'un poble oprimít.

Nosaltres, els catalanistes, nacionalistes perquè tenim una història, una llengua y unes lleis ben nostres, ens trobem al volguer implantar nostre programa, ab un obstacle formidable: la opinió y la força del poble opressor.

Esporuguida la primera després dels desastres que retallaren la seva extensió colonial, ha esdevingut presa d'un mal entés patriotisme, darrers vesslums de la soperba *hidalguia* d'un poble que camina cap al res. La seva antisepara-

ció obeeix a un ridícul amor propi al veure dependres una a una les fulles d'un arbre que fou magníficament esplendorós. La força únicament, apoiant aquesta opinió, ha pogut brutalment entretenir la realització complerta de la nostra reivindicació Nacional.

Aquest es el nostre obstacle, formidable sí, però no invencible.

Si no fossim prou convensuts, temeríem de no ésser prou persistents pera seguir una lluita que ha d'ésser llarga necessàriament. Una Catalunya sense catalans conscients, sense tots els catalans conscients, no la voldríem; qu'ella fora encara tacada d'influència pròxima però completament estranya.

Per això diem que si 'ls catalanistes no estessin fermament convensuts de la raó del nostre nacionalisme, hauríem de claudicar davant la irreductible passivitat del enemic negador de llibertat.

Què manté, doncs, nostre credo? Ja ho hem dit: nostra història, nostra llengua, poderosos puntals mantenedors de nostra personalitat dintre 'l concert dels pobles.

Y si això no fos prou, tenim exemples aprop

nostre forsa encoratjadors. Cada dia arriben més amunt els clams dels que lluiten per rescatar lo seu. Arriba fins a casa nostra la remor de la batalla, que cá y enllà s'entaula entre opresos y opresors. Sembla com si en un cel emboirat per les negrors del esclavatje, anessin acumulantse les atmósferes serenes dels esclaus, pera arribar a convertirse en poderosa, en magnánima forsa qu'en un moment sublim hagi d'esclatar vigorosament, imposant el noble imperi de la Raó y de la Justicia.

Nosaltres deixem sempre que'ls nostres somnis s'extinguin indefinidament; portem Catalunya al cor y ella ubriaga nostra ànima. Y nostre pensament melangiosament somnia.

Peró malgrat aixó, en la viva realitat tenen un eco permanent aquestes idealitats. Fa pocs dies, ens enteravem qu'un poble, ocupat contra sa voluntat, responia ab gest heroic:—Nosaltres guerrejem per defensar l'independencia de nostre territori.

Veusaquí condensada la raó del nostre nacionalisme.

E. ROIG Y TRIUS.

Estic tip de llegir a «La Ven» que de tot ne té la culpa l'esquerra, y de llegir al «Poble» que la culpa es de la dreta. Jo penso que tots tenen raó perque 'ls nostres homes representatius capten engrunes en els partits polities espanyols. (Grans aplaudiments).

MIQUEL LAPORTA.

(Del miting contra la provisió de Notaries celebrat a Tarragona).

Esguards

El tren arrenca en mitg d'un sepuleral silenci. Els cants s'han extingit y plana per damunt de la flor de nostra joventut qu'ell s'emporta quelcom que oprimeix el cor y'ls ulls esguarden per darrera volta als sers volguts, a qui potser no tornarán a veure. Y aquells joves arrencats de sa llar, aquella esperansa de la Patria, se l'enduen enllà, entregada en brassos de la meditació, trista, sotregada per un naixent desitj de revolta, per un fervent anhel de llibertat.

Com espigues caigudes al bes de la fals, resten confosos ab la penombra del vagó; un aire de mort, glassat, se filtra dintre l'ànima.

Quí són? Aont van? Pregunteho al Estat, qu'ell vos donarà la resposta.

Sols sabem que són els fills de nostres mares, sang de nostra sang, germans de joventut, a qui retallen les ales de l'esperansa per ferlos viure la més trista de les realitats.

Les eines del treball, del sant treball enaltidor y redemptor dels pobles, qu'endurien ses mans y fortificaven son esperit, resten abandonades; ses mares, sos pares, qu'ab afanys cuidaven de sa vida com el jardiner cuida a les flors; ses aimades, qu'en sos ulls llegien el goig futur d'un dols amor, senten la melangia de l'anyoransa, y la Patria llur, sent en ses entranyes el dolor de mare. Eixos són ells, són els que demà veurèu arreglerats vestint llampanis coloraines.

Aont van? Enllà d'enllà, en terra estranya a esclafar un poble que lluita per lo més noble y gran dels sentiments: per sa llibertat y independencia.

Adeussiau, germans! No'ns maleiu mai! perdoneula nostra cobardia.

Pensèu en Catalunya y qu'ella vos acompanyi, pensèu en vostres llars y en vostres mares y retornèu prompte, que la Patria vostre esfors espera.

Y nosaltres, els que quedem pensèm ab ells, pensèm en Catalunya y sentirem a dintre l'ànima una veu forta que'ns diu: Cobarts!

Y ho som, sí, ab nostra prudencia, ab nostra feblesa, d'any en any contemplèm estoics el trist espectacle y no'ns remou ni quan ab ells hi va un fill nostre.

Programes llampanis ve prou que'n surten de nostres cervells; homenatjes y banquets, bé prou que se'n celebren; mes l'homenatge a Catalunya, que per vergonya fem servir a diari per tapadora de nostres ambicions y servilismes, encara no li hem fet ni pensèm ferli malgrat esser el tribut més digne a una Mare: el de guardar per son esplendor y gloria la sang dels fills a qui tant aima.

FRANC.

Sense la tradició, es a dir, sense historia, la Nació seria un esser sense memoria.

POMPEIUS GENER.

ENGLANTINES

GUANTA

No be ab foras sobrehumanes
ha pres la ciutat comtal
ab ses tropes catalanes,
sab Borrell que hosts musulmanes
alsen pois al cami-ral.

Ira de Deu que ja es massa!
diu el poble al entorn seu;
tothom crida y amenassa,
y 's veu gent dintre la plassa,
als portals y a tot arreu.

Y en torbellí s'apilona
renegant darrera d'ell
fins que al cap de poca estona
s'atura, que'l timbal sona
y parla 'l comte Borrell:

—Ojats! l'alarba llopada
de nou vol entrà a ciutat;
y hem de veure altra vegada.
la fe escarnida y befada
la patria y la llibertat?

—Mai!—criden tots, mentres dringa
de la campana el batall.
—Qui'm vulga seguir que vinga
diu Borrell, que mentres tinga
deu soldats monto a cavall.—

Y sa veu qu'es repetida
per les plases y carrers
a la lluita als barons crida
y a cavall, a tota brida
surt ab cinc cents cavallers.

No ha passat Moncada encara,
ja 'ls moros l'han aturat,
y si aquests no li fan cara
prou ab desconort repara
que ses files han meremat.

Ab sa comitiva resta
encallat, a pesar seu,
qu'en aquella estranya gesta,
bé 's sent el cop de ballesta
si qui l'apunta no's veu.

Y com del torb la bravesa
arrenca 'ls arbres gegants;
esglaiat, mut de sorpresa,
veu caure en terra, malmesa,
la flor de sos capitans.

Llavors ab ira espoleja
el ventre del seu cavall,
y al girars, veu que'l rodeja

l'host mora, que formigueja
al plà, a la serra, a la vall...

Llensa la massa feixuga
dei cavall per correr més,
y, com si un llamp se l'enduga,
diu:—Companys, gambe qui puga—
fugint pels camps del Vallés.

Ja es a Guanta, dins la cova
de sota 'l mont del Farell;
allà ab pocs soldats se trova
voltat de moros, y prova
de pujar dalt del castell.

Ja son dins. Brunzen les fletxes
com pedregada d'hivern
del castell per les esclertes,
y entra l'alarb per les bretxes
com dimonis de l'infern

Amparat en la muralla
que tremola als crits gegants
lo comte Borrell batalla,
trinxant, ab cop que no falla,
rengleres de musulmans.

Mes aïl que al fort de la brega
la muralla cau d'arrel,
y ab son estrepit, ofega
la veu del ferit que prega,
l'aïl del que mort s'en va al cel.

—Ja son nostres! l'emir crida,
ja son nostres, diu tothom;
no'n deixém pas un ab vida
d'eixa nissaga maleida
no'n quedi rastre ni nom.—

Y cinc cents butxins a l'hora
cinc cents caps han apilat,
y ab cridoria aixordadora
han arribat a la vora
dels portals de la ciutat.

Al sè enfront dels murs d'aquesta
han prés els caps, els butxins,
y, ab catapulta y ballesta,
tot aquell botí de gesta
han tirat portals endins.

Y 'l poble que ja esperava
de la victoria 'l tropell,
aquella escena esguardava
conmós; y entre'ls morts trobava
el cap del comte Borrell.

† A. BORI Y FONTESTÀ

Qüestions socials

*El Grupo Catalá de l'Associació Internacional
per a la protecció legal dels treballadors.*

Es molt lloable l'acció que vol emprendre aquesta entitat internacional, pera procurar per medi de la solidaritat humana, dels individus que sentint fonament els dolors que flagellen la col·lectivitat proletària, aconseguir, apoiantse mutuament y fent tots els esforços pera que siga un fet la virtualitat de les lleis promulgades en defensa dels drets dels obrers, que malgrat esser lleis, la llur efectivitat no ha sigut un fet en benefici dels mateixos, perque les més de les vegades han sigut presentades als poders legislatius sens oportunitat y ab malévols y premeditat fi.

Es innegable que'l treballador, no solsament de la nostra terra, sino de les altres y tot, que malgrat apelar a voltes a medis estridents y revolucionaris, pera procurar obtenir quelcom més de garantia de viure humanament, malgrat seguir aquests viarany, impulsats més de les vegades per agents impropis a n'el seu esser y també de les seves actuacions sindicalistes, en el fons de les llurs estridencies hi veurèu surar aquell grà de veritat humana, de raó de viure, malgrat hi hagi qui s'aprofita hipòcritament de aquest desequilibri social pera viurehi ab l'esquena dreta.

Avui més que mai les lluites socials, originades per les econòmiques, aquestes més aferrades per personals egoismes als organismes burocràtics del estat, fan que no siguin una efectivitat les ventatjes qu'empeses per la forsa incontrastable de la raó dels de baix, aquests organismes del estat les presentin, empró no's preocupin de ferles efectives pera donar satisfacció als de dalt y al ensemps deturar les impaciencies dels de baix. Y d'aquesta passivitat tant manifesta, en naixen les vagues y totes aquestes morbositats socials que continuament trasbalsen a l'humanitat.

Y es per aixó que jo crec que tots els que sustenten sentiments humans, desitjosos de deslliuransa social, deuen donar decidit apoi, incondicional adhesió a l'obra altament humana, fortament progressiva que persegueix aquesta Associació, majorment quan dins d'ella s'hi pot treballar ab un ample criteri social, desde'l catòlic més convensut fins al àcrata si voleu, més conscient; l'essencia de sa finalitat es l'humanisme, y tractantse d'aquesta veritat humana

tan poc exercida, tenen de serhi tots els moguts per aquets sentiments nobilissims, que tant hi manquen dintre l'actual societat.

RENAIXEMENT, que sent fonament els desequilibris socials presents, ajunta el seu modest, empró sincer esforç, a n'aquesta obra de dignificació humana, perque treballant constantment per la mateixa, treballa per Catalunya, l'únic ideal que'l guia en totes les seves actuacions.

R. CASALS Y PEYPOCH.

Cròniques d'art

Galeria Mariana

EXPOSICIÓ DARIUS VILÀS

Les obres clàssiques de la pintura religiosa resten en els diversos Museus d'Europa servant l'admiració de les generacions que van succeintse les unes a les altres al passar davant d'elles.

Una mena d'esgarrifansa estranya entonteix nostre esperit d'homes moderns, al contemplar l'austeritat y sabiesa pictòrica de que gallejaven els mestres de l'antigor, si no'ns fessim càrrec per un moment de qu'en les obres llurs hi batejava una creencia propia dels sigles en que foren donades a la llum. Una ortodoxia de tanta intranzigencia glatía en els cors dels qui les creaven, y en la vida de contemplació, d'éxtasi y de martiri, n'eixien aquelles obres mestres que retrataren perfectament una època, una data del estat anímic-social de la vida dels homes a través de les centuries.

Intentar el neo-clacissisme en pintura religiosa ab les corrents actuals, es induptablement cosa forsa difícil.

Avui aqueix sentiment artístic se sonmou baix l'influencia benfactora d'una transició, y 'ls mestres moderns contemporanis que'l conreen poden parlar per nosaltres.

Al obrirse pas franc el naturalisme, mercès al esforç que li donaren els artistes del segle passat, inundá totes les esferes del art, y es molt llógic que d'aquest efecte se'n ressentís poderosament la pintura religiosa.

Aquí a Catalunya dels que s'han dedicat ab preferencia a n'aqueix art, contavem fins ara únicament ab en Llimona dels contemporanis, sens voler dir que menys profitosament se n'hi hagin dedicat d'altres.

Diem fins ara, perque un nou campió ha baixat a la palestra a mesurar ses forces. Es aquest, en Darius Vilás, pintor a qui ja de temps coneixiem per haverli vist quelcóm.

Es l'obra d'en Vilás curulla de consciencia, sense esclats enlluernadors de vanes preocupacions. Va dreturer a la finalitat preconcebuda, y si a voltes no hi arriba, no hi traspua pas de falliment. Es dels que creu que'l temps madura la intel·lectualitat quan aquesta se li dona camp obert pera desenrotllar sa marxa natural.

En l'obra d'aquest artista hi germina l'esperit de l'antigor com a investigador y treballador infatigable en la recerca de sensacions emotivas, y la contemplació beatífica de les coses, mes en cambi també hi batega l'esperit modern, observador fidel de les realitats belles, inspiradores de més coses noves encara...

La totalitat de l'obra d'en Vilás es potser més aviat decorativa que res més, ja que ben jove's preocupa de donar l'aire y l'ambient indispensable en l'obra naturalista. Ell ne té prou anotant l'estat psicologic dels objectes que l'envolten, y ab aixó ja'n té prou pera triomfar.

Dígaho sinó el gran plafó qu'exibeix, d'un escaient sabor místic relligiós que corprén. Gairebe podríem dir obra mestra dintre 'l genre.

Allí les figures hi son aplegadas bellament, ab amor, y treballades ab fervorós entusiasme.

El posat de totes elles respiren l'aire somniat que ha volgut dalshi l'autor, un estat psicológic ben divers l'una de l'altra, però sempre dintre la gaia harmonia de conjunt.

Fins la técnica de que s'ha valgut y la tonalitat general de l'obra, d'una rusticitat decorativa de primera forsa, la fa més agradívola pel bell ull d'haver d'anar adornada de les parets senzilles d'una soliu y tranquila esglesieta de les altes serralades catalanes.

Lo restant de la exposició són en sa major part assumptes presos de l'alta montanya si fa o no fa del mateix regust místic que campeja en el fons general. N'hi ha de ben presos y observats y d'altres mancats de coneixements de les grans distancies, cosa que ja deixem apuntat poc el preocupa y que nosaltres en part fem cas omís si es en benefici de la idea primordial que brilleja en totes les seves obres.

JAUME ANDREU.

AMOR

Jo vull cantar les montanyes
vessantes de llum.

Jo vull cantar les cabanyes
plenes de perfum.

Vull glosar la Primavera
coberta de flors.

Vull llessà una passionera
que 'm porta dolors.

Sento l'esclat de la vida
d'un viure sens fi;
tret l'Amor, tot es mentida
y trist el destí.

Sento 'l goig de juvenesa
que 'm té rebelat.

Sento en ma sang l'ardidesa
d'un cor alenat.

Pujá 'ls cims es m'alegría
y cantar ben fort,

al Amor, qu'es sol del dia
y val més que l'or.

EMILI GRAELLS Y CASTELLS.

Música

Palau de la Música Catalana

En concerts com els darrerament donats pel «Quartet Rebner» de Francfort, es aont més se pot veure la manca de cultura musical del nostre públic.

L'administració d'aquesta sala, be prou esforços que porta realitzats perque Barcelona prengui visos de ciutat musical, portant a cap empreses que ja saben els pocs resultats positius que donen; mes el públic per lo qu'hem pogut comprovar en aquests concerts, en comptes de augmentar va disminuint.

Y es que la música *di càmera*, aquesta que respira aquell ambient d'art puríssim y que'ls grans mestres classics tanta importancia hi donaven, requereix un públic intel·ligent que no l'entussiasmin els efectes, sino que compregui lo bell y l'honradesa d'una interpretació tant pulcre, com la que doná 'l «Quartet Rebner»; y de aquest s'ha pogut veure que n'hi há ben poc a Barcelona.

La valua dels joves que formen el «Quartet Rebner» s'aprecia en l'execució de totes les obres. En totes elles hi poguerem comprovar

les belles sonoritats dels seus conjunts admirables, la perfecta afinació y fermesa en els atacs, posseint ademés una gran fogositat en el dir, propia de la edat, qu'encaixá admirablement en les genials planes de Beethoven, de qui n'executaren els quartets en *fa* (op. 59) y en *mi bemol* (op. 127), fentne ressortir tota la grandesa y rudesia d'expressió; vencentne ab gran claretat y justesa totes les dificultats tant d'execució com d'interpretació de qu'están replenes.

També demostraren compenetrarse forsa ab la delicada expressió del «Quartet en *sol*» de Mozart y en l'inspirat «Quintet en *mi bemol*» de Schumann, qual segón temps, causá fonda impressió al auditori, qui 'ls aclamá ab entusiasme.

Completaven els programes el «Quartet en *fa*» d'Haydn, y el «Quintet en *fa menor*» de Brahms, essent cada un d'ells un nou triomf pels artistes alemanys.

La part de piano dels dos quintets aná a càrrec del senyor Rehberg, notable concertista de gust distingit, que frasseja ab gran netedat y que feu bona companyia a n'els demés, si bé en el quintet de Brahms. dominá son instrument un xich massa sobre 'l conjunt.

Les ovacions, doncs, ab que'l públic premiá el treball dels concertistes, foren moltes y merescudes, sortint totalment complascut d'aquest memorables concerts, lamentant que l'indiferencia de la majoria que volen passar per filarmònics entusiastes, privi de que's repeteixin més sovint.

Liceu

L'interpretació que ha obtingut enguany l'òpera *Rigoletto*, ha sigut forsa notable, com era d'esperar, estant a càrrec d'artistes que ja en altres obres havien demostrat la seva valua.

No cal dir que la principal part de l'èxit se l'endugué el senyor Stracciari, de qui no tenim de ferne cap nou elogi. Desempenyá el protagonista ab una certa gravetat que creiem molt acertada, vestintlo ab la riquesa que té per costum. En el duet del tercer acte que feu gala dels seus brillants aguts, conseguí una llarga ovació que l'obligá, junt ab la senyoreta De Hidalgo, a repetir-lo.

No es el *Rigoletto* obra molt apropiat per les facultats de la senyoreta De Hidalgo; aixó sigué, sens dubte, que'l públic la rebés ab certes prevencions un xic exagerades, doncs salvant algún defecte de desentonació, defecte que creiem anirà corretgint, digué tota l'obra ab molta correcció.

El senyor Krismer, estigué admirable; cantá ab justa dicció tot el personatge, lluinthi la fermesa dels seus aguts y usant ab molt acert, de la mitja veu que domina tant bellament. El públic l'obligá a repetir varies escenes pel seu delicat treball.

També adquirí molt relleu el paper de «Spafucile» de la manera que l'interpretá el baix senyor Nicoletti; l'art seriós, que distingeix a n'aquesta artista, feu que del seu comès, que sembla de poca importancia, en tragués molt partit.

La senyora Perini, també molt acertada.

El mestre Mascheroni, portá la obra de la manera que té per costum, obtenint de l'orquestra y chors tot lo possible, fent que'l conjunt fos ben notable.

El públic, qu'abusá en general un xic massa dels «bisos» ovacioná a mestre y artistes a cada final d'acte.

Recital - Balada

Dissapte prop passat en el Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de l'Industria l'aventatjat deixeble del mestre Granados, Jacinto Balada, doná un recital de piano ben a propòsit pera demostrar les qualitats que posseeix.

Cada una de les obres que formaven l'interessant programa foren dites pel senyor Balada ab gran netedat y correcció d'estil valguentli l'unànim aprovació del distingit públic qu'omplia la sala per complert.

Un bell pervindre desitjèm al jove artista, si continúa ab entusiasme, pel camí que ab tant acert ha emprès.

C. BATLLE.

MITJ DIA

M'agèc ben llargament damunt de la pinassa
deixant als raigs de sol acariciarme 'l cos;
m'agraden sos petons que sense enmandrir massa
adormen els sentits y donen bon repós.

Llavors quina claror a dins de la montanya
y quin dols reposar a sota dels pins verts...!
Y en mitj de tanta pau el nostre cor s'enganya
y ens porta un somni blanc tenint els ulls oberts.

La llum no's mou del bosc y l'aire s'hi entrebanca
passant per entre 'ls pins ab un bell rondinar.
Tot es quietut al bosc. Veig mourers una branca
y sento al meu damunt un vol que's perd enllà.

LLEIS PUIG Y PUIG.

Teatres

NOVETATS: Marte Regnier.—PRINCIPAL: Estrena de *El pa d'altri*, drama rus en dos actes de Ivan Turgue-neff; adaptació d'en Narcís Oller.—APOLO: Estrena de *Bestia assenyada*, quadro dramàtic dels germans Corominas.

Altra volta entre nosaltres la gentil artista francesa. Com l'any passat, les tres úniques representacions han sigut plens complerts. Y es qu'entre'l públic barceloní té entusiastes y nombrosos adeptes el teatre ingénuo, que tan magníficament cultiva la Regnier.

De les tres obres posades en escena, una, *La petite chocolatière*, ens era coneguda per haverla ja estrenat la mateixa artista en la passada visita que feu a Barcelona y per haverse fet ja en català per la companyia del Principal. Altre, *L'amour veille*, l'hem vista també l'any passat al Romea. Unicament, doncs, *Papá*, de Robert de Flers y G, ens ha portat la companyia francesa com a darrera novetat. Y com a tal podem afegir que *no's portará gaire*, a no ser que se'n enamori un poc escrupulós—en la tria, s'entén—adaptador.

Papá es, respecte al gènere al que tanta predilecció demostren els seus autors, una de les seves més pobres produccions. Ni sisquera hi há un personatge, que com en *la racolatereta* (?) mantingui constantment l'interés del espectador. Será prou aixó pera que sigui traduïda al català?

Sort però, que la Regnier ne sab més que'ls autors y a n'ella únicament, al seu excelent treball, se deuen les ovacions que seguidament ressonaren en les tres nits.

El conjunt artístic de la companyia forsa arrodonit, y en quant a la llur manera d'habillarse, permetissens fer notar que a voltes, quan més fora de tó era, ens semblaven els amables artistes un àlbum animat de modes parisenques.

* * *

Ens plau, avui, poguer posar nostre elogi al fet d'haverse trasplantat al català aquest episodi dramàtic. No vol dir aixó que aquesta obra marqui gran transcendència pera nostre Teatre, pero'l fet de la seva estrena, per la novetat de ambient, s'ha de senyalar especialment, sobretot trobantnos com ens trobem en ple període *tra-ductiu*.

El pa d'altri es un curt episodi en el qual

l'orgull humà no's ven al diner, sucumbint en canvi al impuls d'un amor filial. Vol evitarse la veritat sobre la paternitat d'un humil, qui en una borratxera descobreix el secret. Els que n'haurien de resultar perjudicats, socialment—la filla y l'espós—pretenen, ab diners, fer negar al mateix pare les seves paraules; però aquest no accedeix al sacrifici sinó quan la filla creu la veritat que'l veli li conta, del seu naixement.

El traductor ha tret gran partit de l'obra, haventla adaptada alhora que d'idioma, de temperament.

El senyor Gimenez fa, del personatge del pare, una inmillorable interpretació, en el que l'acompanyen a la mateixa alsada la senyora Xirgu y els senyors Guitart y Nolla; els demés actors ab forsa voluntat.

* * *

El nostre públic popular estima d'una manera especial al Teatre Català.

Vegis sinó com els llocs populars són els més concorreguts en nostres teatres. Per aixó dièm, doncs, que'ns plau l'acció del director del Apolo senyor Rojas, al estrenar entre les representacions castellanes a que's dedica, una obra en català.

L'Iglesias deia dies enrera que s'hi devia dur al Paral·lel, nostre Teatre, emmotilantlo de moment al gust dels seus espectadors, pera, després paulatinament, anarlo purificant fins a conseguir una perfecta educació teatral. Conformes ab aquests projectes, nosaltres celebrèm l'acció y felicitem als iniciadors, essent de desitjar siga imitada aquesta tentativa de popularisació del Teatre Català.

L'obra estrenada, *Bestia assenyada*, reflecta ab prou exactitut l'instit crudel del home, respecte al seu consemblant, imperfecte materialment. Se l'acusa d'un delicte que la Naturalesa ha comés ab ell, y aquest acaba trencant la seva vida, avorrint al mon que's befa de la seva desgracia.

Els senyors Corominas han estat prou acertats en l'escenificació de la seva obreta, que'l públic acullí ab mostres de forsa agrado.

ERYT.

El catalanisme es una de les accions més fortes de cultura popular que mai s'hagin exercit.

GABRIEL ALOMAR.

VIDA CULTURAL

Conferencia del Dr. Martí y Juliá

Dijous passat, davant d'un nombrós públic, el Dr. Martí y Juliá donà una interessant conferència en el Centre Autonomista de Dependents del Comers y de l'Indústria al fi de fer la presentació del Grupo Catalá pera la Protecció legal dels treballadors.

Al costat del Dr. Martí y Juliá s'hi assegué l secretari del Grupo En R. Noguer y Comet y l secretari de la Secció de Relació y Treball del Centre, senyor Feliu y Codina, qui s'adhereix en nom de la Secció que representa a l'entitat qu'ha de portar al perfeccionament la classe obrera.

El conferenciant comensa expressant la seva satisfacció de que sigui al C. A. de D. del C. y de l'I. aont fassi la presentació del Grupo que representa en aquest moment. Diu que se sent també satisfet de que sigui ell qui ho fassi, ell qui ha posat al costat del amor per Catalunya, l'amor a l'acció social.

Diu que'l Grupo forma part de l'Associació Internacional pera la protecció legal dels treballadors y qu'aquest es format per elements que pensant d'una manera ben diferenta, per lo que's refereix a idees polítiques y religioses, s'han acoblat per lo que tenen de bondat. Diu que tot home té un fons de bondat, o al menys el trasllueix, malgrat ses conveniencies personals, y qu'aquest ha sigut qui ha dictat el primer punt. Aixís la nova entitat prescindirà de lo que pugui pensar cada hù en son interior y treballarà y s'unirà quan siga precis sa defensa legal.

Diu, parlant dels elements que formen l'Associació, qu'aquests podrien dibuixarse en tres tipus bastant generalisats: l'un es aquell qu'estima l'ordre social y que vol que siguin un fet les lleis constituides; l'altre es aquell que's manté neutre, que sense preocuparse del progrés de les lleis creu en que s'han de dictar; y per últim, aquell que sentintse radicalíssim a lo que'ns afecta, creu que'l millor medi pera la transformació social es inspirat en les lleis, no d'ahir, sino en les dels temps que'ns requereix.

En aquest últim punt s'extén demostrant paleament com moltes de les lleis dictades per generacions passades, no poden encaixarse de cap de les maneres en la nostra qu'ells no han viscut com tampoc nosaltres viurèm la que viadrà, que sens duple será molt més perfeccionada y requerirà altres lleis qu'avui ens serien molestoses. Avui uns y altres, inspirats en sentit huma-

nitari, podèm conviure plegats. y aixó es lo que volèm, unir forces pera fer prevaldre les lleis existents; y pera que siga més fructífera aquesta, perxó l'Associació es internacional. No hi hauria treball possible sense ajuda en alguns moments dels obrers d'altres Estats, com tampoc hi hauria Estat possible, malgrat ses manifestacions individuals, si no hi hagués entre ells una solidaritat efectiva.

Les corrents per altra part internacionalistes, ens obliguen a qu'aixís ho fem. Som, doncs, aïmants de la solidaritat internacional, encara que estèm moguts per l'esperit de casa. Si'ls Estats no obressin en aquesta forma, fora la mort d'ells.

Passa després a parlar de la necessitat de que's dictin noves lleis apropiades a nostres dies. Y a n'aquest fi també va encaminada l'obra de la qual tractèm.

S'han de remoure ls Estats que són generalment perososos de per sí. Exemple vivent ens dona l'Estat espanyol.

Crida Catalunya a qu'entri en aquesta corrent internacional, car sols aixís pot ferse forta y noble, y als nacionalistes en preferencia, ja que treballant per aquesta tant important, reconstrueixen el Temple Catalá.

Diu que no sab si ha exposat ben bé l pensament que guia als directors del Grupo Catalá, però qu'ell ha donat la seva opinió franca y que havia dit lo que sentia.

Una forta ovació coroná la conferencia que'l Dr. Martí y Juliá ab aquella claretat y eloqüencia que'l caracteriza exposá a l'estudi de tots quants tingerem la sort d'assistirhi. —P.

UNIO CATALANISTA

Secció oficial

La «Lliga Regionalista» en atent ofici acceptá el lloc que se li oferí en la Comissió organitzadora de la propera Assamblea, designant a son President En Raimond d'Abadal y Calderó pera que la representi en dita Comissió.

El Concell Directiu de l'«Associació Obrera Catalanista» de Manresa ha quedat constituït de la següent manera:

President, Pau Bellorbí Pejoan.

Vispresident, Valentí Soler.

Secretari, Josep Basiana.

Vis-secretari, Josep Morist Brugués.

Vocal, Angel López.

GARBELLANT

Ab fonda complascència, car no es pera nosaltres cap divertiment, l'haver de retreure esgarriaments de personalitats que fins ara havíem tingut per catalanistes, en rectificació d'un «garbellant» publicat en el nostre número anterior, debèm fer constar que'l senyor Matheu, que censuravem per haver anat «a felicitar al representant del centralisme per haverli sigut concedida una distinció qualsevulga», no es el poeta senyor Francesc Matheu sino un tal senyor Matheu, que no té altre mèrit qu'esser gendre d'en Pere G. Maristany.

Un senyor que's diu, F. de Sorel, ha vingut a descobrir en Lerroux y a presentárnosel, dient en el transcurs del seu relat:

«Algunos periódicos catalanistas acentuaron en artículos y dibujos, una antipática tendencia antimilitarista y antipatriótica, y Lerroux enarboló bandera de españolismo y tuvo aquella gallardía de poner en su sombrero la famosa cinta gualdo-roja».

Carai! carai! doncs diguin que'l día que'ls nostres diputats fassin derogar la llei de jurisdiccions—que ja arribará—y 'l senyor F. de Sorel llegeixi RENAIXEMENT, l'endemà sortirà ab una *gualdo-roja* envoltada al cos com una capa de mosquetes y 'l barret alsat d'una ala ab una escarapel·la treta d'un barret vell d'un lacai del govern civil?

En l'última visita qu'ens ha fet aquell célebre exministre senyor Dato, demostrá, en el discurs que pronunciá en la sessió del «Instituto Nacional de Previsión», posseir alguns coneixements d'Historia de Catalunya, doncs ens recordá les sabies doctrines del célebre Llibre del Consulat de Mar.

Segurament qu'altres fets menys llunyans esdevinguts a casa nostra li devien xiular encara per les orelles.

Els *cacos*, que diria qualsevol rotatiu Cronista, entraren al magatzem de vins del senyor Suñol, enduguent-se'n lo que a má 'ls vingué.

El Sr. Suñol tingué la bona pensada de no avisar a la policia.

Y naturalment, els lladres foren descoberts.

Si'ls nostres llegidors tenen estones de mal humor—lo qual no'ls ho desitjèm pas—peró, que a voltes es inevitable, els recomanèm que lle-

geixin «Acción», *periódico decenal de la Juventud Conservadora*. El remei, n'obstant, es molt radical y deuen pendre cura de no trencarse.

O sino, vegin la proba.

En un article, glosant els conceptes de la conferencia d'en Cambó a Saragossa diu:

«Además de altas dotes intelectuales, afirmadas en amplia cultura, es necesario que el político abdique su personalidad por la idea y la idea sea en él. Así Jesucristo...»

Y así Cánovas, tornando á la política, y así Villaverde, y así Maura».

Y més avall, parlant de «cuando el cataclismo nacional separó de nuestro poderío las colonias...», se llegeix:

Y aquel pesimismo á lo Costa admite la misma calificación que concedía al catalanismo en mi estudio anterior: que duro, como fuerte disgusto de hombre, ha sido, lo mismo que en el hombre, origen de la firme actitud de un pueblo».

Se veu que a n'el senyor Enrique Godó, insigne autor de l'*espléndit* article, que estèm paladejant, li agrada aquesta frase, y cada vegada qu'escriu unes ratlles, hi vagi o no a tó, li enclasta.

Peró lo més *sublím* de l'article a que fèm referencia, ve ara quan diu que l'actuació d'en Cambó es resultant de l'esperit d'en Maragall evidenciat en les paraules d'aquell seu admirable article titolat «Catalunya y avant», en el qual segons el mateix senyor Enrique Godó, el poeta renunciaba, en suma a la conquesta de hegemonia: aconsejaba que cada región luchase por sí: indicaba que la lucha es afirmar, mejor, robustecer la personalidad de la región, concentrándose en si misma, adentrándose en su alma, hablándose en su lengua, procediendo con su derecho, manifestándose con su propia personalidad diáfana»...

Y damunt d'aquestes paraules el propi senyor Godó posa la llosa al seu divertit y desgraciat article; y una llosa ab una inscripció funerària, que del seu puny y lletra, diu:

«Maragall era el perfecto poeta, y como se dice de la Biblia, que ni los niños ni los imbeciles pueden leerla, así debe decirse de la obra de Maragall».

Te raó; ho reconeixèm. Te tota la raó el senyor Enrique Godó.

NOVES

Ab un plé a vessar el diumenge passat a la tarda, a l'Associació Nacionalista Catalana s'celebrà una bonica festa literari-musical organitzada per la Secció de Propaganda en obsequi a les famílies dels socis, la qual resultà simpàtica a tot serho.

Obrí la festa En Carrió y Comas ab un breu parlament y seguí la senyoreta Palmira Bonet executant a piano la sonata patética d'en Beethoven y'l Nocturn núm. 9 d'en Chopin, qu'ho feu admirablement.

En R. Rosendo recitá *El Mestre Jan* y algunes altres poesies a precs del públic, aixís com també 'n recitaren els senyors Lluís Lluís, Camps, Perbellini y la senyoreta Teresa Camps, que llegí *La Musa Popular*, de l'Iglesias, d'una manera brillant.

La senyoreta Fornells ens cantá dues cansonetes, acompanyades per la senyoreta Remei Marqués, forsa agradables, y la senyoreta Marqués ens interpretá la «3.ª Consolació» de Liszt.

El folklorista Aureli Capmany ens contá dues o tres rondalles d'aquella manera tant original com ell sab ferho, y En Julià Pujol, en nom de la Secció organitzadora de la festa, remerciá als concurrents l'assistència al acte, cridant al ensemple a les dones catalanes a que cooperin en nostres actes.

Acabá l'acte cantantse *Els Segadors*, com es de consuetut, y en mitj del major entusiasme, fent vots pera que ben aviat poguem fruir d'una festa semblant.

* * *

Ha sigut enviada la següent felicitació que molt ens plau reproduir:

«Dr. Eberhart Vogel.

Honorable senyor:

Els abaix firmats, estudiants de l'Escola de Arts y Oficis y Belles Arts, tenen l'honor de adreçarvos la més entusiasta felicitació com autor qu'heu sigut del primer diccionari Català-Aleman, quina millora ha de beneficiar nostres estudis.

Rebéu, doctor, aquesta mostra d'agraïment que vos adreça la joventut escolar artística de Barcelona.

Visqueu molts anys pel bé de nostra estimada Catalunya.

Barcelona 18 Janer 1912.

Torner, Ascaziva, Marés, Savall, Baixeras, Carrera, Tenas, segueixen firmes.

* * *

A la ciutat de Balaguer s'ha comensat a publicar un periódic catalanista titolat «La Fals» del qual n'extreiem ab gust les següents parrafades:

«Que volèm? Repassant lo passat de nostra historia hem trobat pàgines gloriuses que'ns han omplert de goig. Comparant lo passat ab lo present hem vist nostres drets preterits, y ferits en nostra dignitat hem sentit pujar la rojor a nostres galtes, al propi temps que la veu de la Naturalesa clamant contra nostra passivitat. Extenent els ulls hem ovirat pobles oprimint a altres pobles, y homes oprimits per altres homes y convensuts que'l home deu viurer per fruir del goig de viurer y per la humanitat, no hem pogut retenir per mes temps la nostra veu y hem volgut portar nostre esforç a l'obra de la regeneració dels pobles.»

Que l'èxit més complert coroni la patriòtica tasca que s'ha imposat el novell y benvolgut confrare.

* * *

Els artistes que desitjin pendre part en el concurs obert per la República de l'Uruguay pera l'erecció d'un monument al general Artigas, poden consultar en l'Academia provincial de Belles Arts les bases del concurs esmentat y l'obra «Epopèia d'Artigas», enviades a l'efecte a dita Corporació pel ministre d'aquell país a Espanya.

* * *

A Mercedes (B. A.) el día 7 del corrent s'inaugurá la *Casa Payral* en son hostatge social del carrer 26 núm. 237.

Se'ns diu que'ls catalans que s'acoblen en aquesta casa porten l'intent d'obrir cursos de llengües y belles lletres y que tenen el bon desitj d'extendres en cultura patriòtica.

Serveixi nostra entusiasta felicitació pera encoratjarlos en el camí emprés.

* * *

Una comissió de diputats provincials de la nació valenciana, presidida per en Francisco Serrano Larrey, visitá al senyor Prat de la Riba a fi d'enterarse degudament dels detalls relatius a mancomunar les diputacions Valencianes.

Sien benvinguts nostres germans y que puguin arribar a fer efectiu l'objecte que'ls ha portat a visitar la capital catalana.

ACCIÓ CATALANISTA

Inaugural del "Grupo Catalanista" de Terrassa

Diumenge passat tingué lloc l'acte inaugural d'aquesta entitat adherida a la «Unió Catalanista», celebrantse ab aital motiu un grandíós miting en el local de l'«Agrupació Regionalista» de dita ciutat.

A les quatre comensá l'acte, prenent seient a la Presidencia En Domingo Martí y Juliá, president de la «Unió Catalanista»; En Manel Folguera y Durán, diputat de Catalunya pel districte; Antoni Sansalvador, diputat de Catalunya per Manresa-Berga; En Josep Rodergas Calmell, secretari de la «Unió Catalanista»; En Joan Bta. Galí; M. Galí Figueres, president del Grupo; En Francesc Casanoves, secretari del mateix; En Pau Bellorví, President de l'«Associació Nacionalista de Manresa, y ls senyors Nualart, Soler y Casas Briz, en representació dels periódics *La Sembrador*, de Terrassa; *Germanor*, de Manresa, y *RENAIXEMENT*, de Barcelona.

En un breu y eloqüent discurs el vell lluitador Joan Bta. Galí fa la presentació del «Grupo Catalanista», entitat que posará—diu—ara y sempre, per damunt de tot, l'amor a Catalunya. Les breus paraules del senyor Galí són coronades ab forts aplaudiments.

En Francesc Casanovas y Coll, secretari de l'entitat, llegeix les innombrables adhesions rebudes, seguit d'una brillant Memoria dels actes realitzats per el «Grupo», actes tots ells revelatius d'un fort sentiment catalanista. Acaba ab un visca Catalunya! qu'es unanimitatment constatat.

S'alsa a parlar nostre company En Francisco X. Casas Briz.

En nom de *RENAIXEMENT* vos dono un fort abraç de germanor, expressió sincera del goig, que nosaltres, que sentim íntegrament l'ideal enrobustit de juvenesa, sentim dintre del cor al inaugurar un centre, aont se rendeix culte al mateix ideal intens y fort y aont també hi vibra un cor potent de joventut.

Acaba fuetejant fortament a n'aquells que malgrat dirse catalans no obren com aitals y lo més trist es que no sempre aqueixa conducta es produïda per la poca fermesa, sinó que a voltes per un egoisme personal. Al acabar son breu parlament reb una llarga salva d'aplausos.

Seguidament s'aixeca En Sansalvador, qui es saludat ab aplaudiments.

Dedica son brillantíssim parlament a la qüestió social. Nostre problema nacional qual solució tant anhelèm, al resoldres deu ésser la solució dels demés problemes. Nostre problema social deu tenir forsosament faisó catalanista, car aqueix, al igual que Fransa, Italia, etc., etc., sols pot resoldres per un poble com els avans esmentats en plé ús de sa sobirania, puig els pobles qu'abdiquen d'eixa, esdevenen pobles esclaus y en sa conseqüència impotents pera la solució dels seus problemes.

No es ab l'intervenció d'elements negatius en sentit patriòtic, no es ab solucions de fora, no es negantli sentiment catalanesc com resoldrèm nostra qüestió social. Quan Catalunya pensi ab son cervell, quan obri impulsada per son propi sentiment, quan goigs y alegries, quan miseries y tristors sien ben nostres, ben catalanes, llavors será un fet la solució de tots els problemes, car será un fet la llibertat de Catalunya. (Ovació).

En Manel Folguera y Durán comensa dient: «Parlaré ab tó familiar, car per vincles de família pot considerarsem conciudadá vostre, y la representació que'm donàreu fa sia conegut entre vosaltres y m'autorisi pera ferho.»

Recull l'alusió del senyor Casanovas de sa intervenció en el projecte de Mancomunitat.

Ab galanura de frase explica sa intervenció en el mateix. Al entrar la primera volta en la Diputació, vaig presentar una proposició pera que la Diputació fes afirmació oficial de voler el reconeixement de la Personalitat Catalana, car entenc que tot catalá deu desitjar, si vol ésser digne de sa nacionalitat, el reconeixement de la mateixa, puig el no ferho 's fa indigne d'ésser fill de Catalunya.

Explica detalladament el fracàs de la primera proposició, la qual triomfá en la constitució de la Diputació en son según bien; proposició que fou acceptada en forma que ho fos per tots els nuclis polítics y qu'al ésser acceptada representa una victòria dels elements autonomistes.

Fa recalcar no ésser aquest projecte la satisfacció de ses aspiracions, car si jo pogués governar a totes les corporacions oficials, mon

projecte fora 'l del reconeixement de l'autonomia integral de Catalunya. (Aplausos).

En altre ordre de coses—diu—tenim d'afegir nostre esperit radicalment catalanista, puig sempre he considerat que demanant almoïna no'ns donarán res; sols exigint justícia es quan podrèm obtindre 'l triomf. (Aplaudiments).

Se felicita de la creació del «Grupo Catalanista», fent observar qu'eixa no significa hostilitat als altres Centres catalanistes.

Enalteix la tasca realitzada per l'«Agrupació Regionalista», quina acció cultural deu enorgullirnos.

La creació d'un «Grupo catalanista» ve a consolidar la representació de la «Unió Catalanista», de la qual tots, blancs y negres, han dit sempre que sa mort fora la mort de Catalunya, car son esperit deu planar sempre per damunt de tots els catalanistes. Ab eix motiu aconsella al «Grupo Catalanista» 's sostregui a tota lluita personal, car ens devèm a l'acció cultural que té d'agermanar a tots els que sentim amor a la Patria.

Acaba son parlament ab una brillant parrafada recordant els temps de sa joventut, en els que veníem aquí—diu—a demanarvos lo mateix que vos demanem avui, per demunt de tot y per sobre de tot, amor a Catalunya. Una ovació perllongada coroná 'l discurs del distingit patrici.

En mitj d'una aixordadora salva d'aplaudiments s'alsa a resumir el digníssim President de la «Unió Catalanista» y infatigable apóstol del nacionalisme radical En Domingo Martí y Juliá.

No deu extranyar a ningú—diu—la constitució d'entitats de sentiments radicalment catalanistes, nêts de màcula política, car avui es de necessitat social. Ningú pot deixar de negar que la totalitat nacionalista passa una fonda crisi patriòtica. Qui aixó negui no es ni ha estat mai catalanista. Mes, eixa fonda crisi del nostre moviment, eixa perdua en intensitat patriòtica, no l'han pogut evitar l'ingrés de munió d'agrupacions escaduceres de catalanisme y sobrerres de política, y aixís ha sigut per la manca de sinceritat en confessar l'ideal que professaven.

Y es per' xó que tots convenim en la necessitat de refermar el sentiment patriòtic, car de no ferho aixís, tot desapareixeria fonentse en els motllos polítics espanyols; mes aixó no pasará malgrat la desviació del poble, desviació dels homes representatius, car els pobles no's governen pels homes sino que'ls pobles se governen per sa entranya que, malgrat tot, infiltra una afirmació radicalment catalanista.

Analisa 'l fet de nostre renaixement patriòtic,

del qual diu, hi há quelcom de feble, quelcom de flexibilitat en nostra acció, que contrasta ab la extremada fermesa, ab l'exagerat patriotisme del Estat Espanyol, y que al posar en contacte els dos termes, l'un apareix feble de dins y fort de fora, y l'altre feble de fora y fort de dins. (Grans aplaudiments).

L'Estat pensa sempre en Catalunya. Al fer una llei, al dictar la més petita disposició pensa sempre en fer difícil la solució del problema catalá, y nosaltres oblidem sempre eixa hostilitat, ens vencen les paraules de bondat, qu'esdevé un dels defectes més grossos que poden tenir els pobles, car si la repulsió a la violència, individualment es una virtut moral, colectivament es un defecte immensíssim; l'enemic es fermament fort y nosaltres ens mostrèm débils y propensos a esser vensuts. (Aplaudiments).

Cal esser agressius, empeltantho a la colectivitat pera vèncer, entenentse agressivitat, no violència.

De catalanista se n'es o nó, no caben termes mitjos. Cal esser complertament catalá. Jo metge, y permeteu que de mi vos parli, faig de metge en catalanista. Tots hem de ferho aixís si volèm esser catalanistes. Terrassa, vos dic, es una ciutat essencialment industrial, mes cal dirho, no es intensament catalana. No ho fa tot en catalá y les activitats deuen nacionalisarse, cal infiltralshi carácter propi, y al dir aixó penso no molestar a ningú, car jo parlo per Catalunya. (Ovació).

Les Patries viuen en els homes, en tot, y l'acció dels homes en tot deu esser patriòtica. Aquesta acció realisa l'«Unió Catalanista», car no n'hi há prou ab fer catalanisme, fer acció política, sino qu'hem de fer acció catalana, com han fet els Guimerá, Mossen Cinto, Victor Catalá, expandint nostra llengua arreu dels pobles civilisats.

Acaba recomanant al «Grupo Catalanista» que la seva acció sigui fortament patriòtica en el sentit explicat pera que s'infiltri en tots els qui sentin amor a Catalunya, creant catalans dignes y conscients que treballin fermament pera assolir el triomf definitiu, la llibertat de Catalunya.

Una grandiosa ovació acullí les darreres paraules del Dr. Martí, les quals foren comentades llargament per la nombrosa concurrència qu'assistí al acte; prova palesa de l'impresió que causaren.

RENAIXEMENT al felicitar al «Grupo Catalanista» fa vots pera que sa tasca siga profitosa pel bé de Catalunya.—X.